

UN MINISTRU ROMÂN

IN ANUL DE GRATIE 1884

«Ați vădit, Domnilor, că eu, cu toate neorânduielele ce s'au făcut, — asasinate, — procese scandaloase—am tăcut și am luat toată răspunderea, numai cu speranța că se va face revizuirea, fiind că era o cestiune de viitor pentru țară»

IOAN BRATIANU, Prim-Ministru al României.

Ședința adunării din 26 Martie }
Monitorul Oficial din 28 Martie } 1884

DE

Prințul GEORGE BIBESCU

BUCURESCI

TIPOGRAFIA N. MIULESCU, CALEA VICTORIEI No. 32.

1884

UN MINISTRU ROMÂN

IN ANUL DE GRAȚIE 1884

«Ați vădut, Domnilor, că eu, cu toate neorânduielele ce s'au făcut, — asasinate, — procese scandaloase—am tăcut și am luat toată răspunderea, numai cu speranța că se va face revizuirea, fiind că era o cestiune de viitor pentru țară.»

IOAN BRATIANU, Prim-Ministru al României.

Ședința adunării din 26 Martie } 1884
Monitorul Oficial din 28 Martie }

DE

Prințul GEORGE BIBESCU

BUCURESCI

TIPOGRAFIA N MIULESCU, CALEA VICTORIEI No. 32.

1884

UN MINISTRU ROMAN

IN ANUL DE GRAȚIE 1884

„*Omnia serviliter pro dominatione*“. (Puterea plătită cu servilismul.)

Nici-odată cuvântul lui Tacit n'a putut fi aplicat mai bine regimului care ne sugrumă de 8 ani libertățile, care tolerează și incuragiază corupțiunea și crima !

Intr'o curgere de vreme de mai puțin de un pătrar de secol, câtă cale a străbătut România pe priporul decăderii și al anarhiei !

Acum 22 de ani,—in ziua de 8 iunie 1862,—un mare român, Barbu Catargiu, președintele consiliului de miniștri, denunciând Camerei pornirile otrăvitoare ale falșilor liberali, striga, intr'un avânt admirabil de elocuență : „*Pacea „Domnilor ; pacea și odihna e scăparea țerei; și „voii preferi a fi sdrobot, de cât a îngădui slăbirea „liniștei; voiă preferi mórtea mai nainte de a călca „sau a lăsa să se calce vre-una din instituțiuni, le țerei.*“ (1).

La salvele triumfale pe cari le culese Barbu

(1) *Monitorul* din iunie 1862, No. 124.

Catargiu scoborând de la tribună, respunse, dupe câte-va minute, lovitura de foc a unui asasin, care pândea pe apărătorul libertăților noastre.

Barbu Catargiu cădea la 8 iuniu trăsnit sub poarta mitropoliei, la câți-va pași de acea tribună care resunase de accentele patriotice ale vocii sale puternice; România plângea într'însul pe un voinic și fiu sdravăn!

Am trăit de atunci 22 de ani: iată-ne la 26 martiu 1884. — Este și d. Ion Brătianu președintele al consiliului miniștrilor; de la aceeași tribună vorbește și dînsul despre instituțiunile noastre. Însă pentru ca, de pe dînsa, să mărturească inaintea țerei că le-a lăsat să se murdărească prin „*neorînduiele și asasinate.*”

Ca în 1862, din toate pepturile oneste ale României, iese astăzi un strigăt, însă acela este de legitimă indignare culegînd confesiunea Primului ministru, și durerea care se simte este una cu rușinea.

Ascultați și judecați :

În 26 martiu 1884, — amărîtă dată în analele parlamentare ale României, — Președintele consiliului Miniștrilor, d. Ion Brătianu, iritat de rezistența unei Camere de dînsul numită și până aci tot d'a una supusă la ordinele sale, își dă demisiunea, dupe o confesiune ne mai pomenită în viața politică a unui om.

„*Ați văzut, D-lor, — zise el — că eu, cu toate neorînduelele ce s'au făcut, — asasinate, procese scandaloase, — am tăcut și am luat toată răspunderea, numai cu speranța că se va face revisuirea, fiindcă era o cestiune de viitor pentru țară. — Dar acum sunt nevoit să recunosc că, cu*

mine, nu se poate face revizuirea; eu nu mai sunt expresiunea majorității Camerei. — Am să depun demisiunea, d'împreună cu colegii mei, în mânele Regelui, și las să vină un minister care să ica răspunderea situațiunei și agitațiunei în care se află țara; să ica răspunderea revizuirii constituțiunei.“

Aceasta este versiunea, revăzută, corectată, îndulcită, a *Monitorului* cu data din 28 Martiu 1884. Dar iată cuvintele Primului-ministru, ast-fel cum le-au reprodus toate jurnalele din capitală, în seara și a doua zi de această memorabilă ședință :

„Am îndurat atâtea abuzuri, mi-am încărcat conștiința cu **asasinate**, am suferit **processe scandaloase**, toate le-am răbdat, numai și numai pentru a ajunge să facem revizuirea. Azi văz că revizuirea nu se poate face **cum voiu eu**; deci sunt sătul și n'am rațiune d'a mai sta la putere. — Vă declar că sunt decis a merge la Majestatea Sa Regele, să depui demisiunea mea și a colegilor mei și să las altora răspunderea situațiunei.“

În urma acestor mărturiri d. Ion Brătianu își dedea demisiunea sa și-a cabinetului, în mânele Regelui, iar dupe 24 de ore. . . . și o lua înapoi.

Ce s'a fost petrecut ?

Dupe cum pare a fi adevărul, Primul-ministru ar fi pus mâna pe această ocasiune, ori cât de urită este, spre a provoca o demonstrație scotomasă în favoarea sa, din partea Camerelor, ca să facă pe Cabinetele străine, la cari începuse a-i scade creditul, — să creadă că atât țara cât

și Adunările legiuitoare îi sunt tot devotate, și ca să dea puterilor garanții despre simțințele sale oportuniste-conservatoare și proaspăt scoase la iveală.

Dar puțin ne importă mobilul; un fapt brutal domină, isbește, se impune, paralizează oare-cum priceperea ori cărui spirit sănătos. Iată acest fapt: Primul-ministru al unui regat face, dinaintea Țerei, o spovedanie cu care își dă sie-și moartea morală și politică. El mărturește **neorînduielele, asasinatele, scandalurile** partitului său; mărturește complicitatea tăcerii sale; iar când, adoua zi dupe aceste mărturiri, Națiunea crede a vedea înaintea ei pe un culpabil, dat pe mâna judecătorilor săi, ea regăsește pe Demisionatul din ajun, mai cutezător de cât tot-d'a-una.

Ș'apoi nici aceasta nu este tot! A trebuit să vină un membru al Senatului, chiar a doua-zi dupe spovedania Culpabilului, să-l tămâie ast-fel:

„*Domnia sa (d. Ion Brătianu) are toată încrederea, nu numai a marii majorități a corpurilor legiuitoare, dar încrederea mai unanimă în țară;... țara vede, în remănerea d-sale la cârma afacerilor Statului, o garanție puternică, nu numai pentru menținerea ordinii și înfrânarea agitațiilor, dar și pentru realizarea treptată și înțeleaptă a totor progreselor în ordinea politică și economică.*“ (1)

Iar ehoul spovedaniei Primului-ministru resuna încă de la un capăt la cel-alt al României!

Prea bine; admit și voese să sper chiar, pentru țară, că d. Ion Brătianu va fi singurul capabil de

(1) Senatul.—Ședința din 27 martie, 1884.

„a face să înainteze națiunea pe calca progresului și a civilizației,” așa cum le înțelege domnia sa. Când însă cutează cineva a afirma, dupe ziua de 26 martie, că majoritatea acelor Români, cari simt că le bate ceva în inimă, este cu d. Ion Brătianu, zic că iarăși se face de ocară această nefericită Țară, care iea asupra-și durerea și rușinea partidului ce de 8 ani este la putere, și această insultă o rădic.

Nu, nu este adevărat că Țara este cu d. Ion Brătianu, căci Țara nu este complicea acelor cari iea răspunderea **neorînduelelor, asasinatelor și proceselor scandaloase**. Nu este adevărat că aceste Camere sunt expresiunea țerei, de oare ce ele nu sunt de cât rezultatul corupțiunii și al violenței. Iar proba? Națiunea ar da-o chiar mâine, dacă d. Ion Brătianu ar îndrăzni să-și părăsească portofoliul și dacă Regele ar numi un cabinet,— luat din toate nuanțele opozițiunii,—care ar face să se procedă la noi alegeri dupe legea în viitoare și ar asigura libertatea votului.

Țara nu se lasă a fi înșelată de d. Ion Brătianu. Știe toată lumea că actualele Camere sunt făcute spre a se supune unui stăpân. Este destul numai un semn, o încruntare din sprânceană, o amenințare din partea stăpânului, pentru ca, într'o zi, 54 deputați să uite că s'au legat în scris, către un coleg al Primului ministru, să voteze un proiect de lege 1); pentru ca, într'o altă zi Parlamentul să restabilească cu unanimitate scoala de medicină din Iași, pe care în ajun tot el o suprimase cu unanimitate dupe propunerea președintelui

1) Cestiunea construcțiunii de căi ferate înguste, în care 82 deputați se îngaiase a vota pentru construcțiune de căi largi sau normale.

Camerei ; pentru ca, încă într'o altă zi, același Parlament, mai în întregul său, să se pună la discrețiunea d-lui Ion Brătianu și să-i promită a vota revisuirea dupe cum îi va plăcea mai bine, când ieri, din 105 votanți, 58 deputați îi resistau ; pentru ca în fine, dupe ordinul stăpânului, marea majoritate a Camerei „să violeze legea, să sugrume libertatea cuvântului“ —acestia sunt proprii termeni ai protestațiunii d-lui Rosetti,— și să voteze articolul 58 al Constituțiunii Brătianu !

Își face o ciudată iluziune d. Ion Brătianu dacă își inchipuește că puterile cele mari se înșală și dacă pune temeiul pe formele dupe dinafară ale curteniei care se impune. Cine ne poate spune că, în momentul acesta, Europa nu va fi cumpănind moralitatea circumstanțelor atenuante ce le-a invocat Primul-ministru al României, când dede ca scusă a *desordinilor, a asasinatelor, a proceselor scandaloase* „pe cari le-a făcut“, necesitatea revisuirii Constituțiunii ?

N'ar trebui să se crează că moralitatea unui Cabinet este fără influență asupra relațiilor sale diplomatice, nici a se perde din vedere că, ori-cât de mare libertate ar avea o Țară de a se guverna dupe cum îi place, n'au să exercite Statele, unele către altele, și asupra politicii lor interioare, un control serios, cu scopul de a se conserva unul pe altul de curenții nesănătoși la cari i-ar putea expune purtarea fără principii, fără busolă, fără rușine, a unui guvern vecin.

Naște întrebarea : ce incredere ar putea să acorde astăzi Europa unui Minister care făcu în public spoveduirea din 26 martie și arboră devisa aceasta : „Scopul scusă mijloacele“? Și, ce mai

mijloace, Dumnezeuule mare ! — „*Neorânduiele, asasinat, procese scandaloase*“ — Pentru scopul ? de a face revizuirea Constituțiunii, — operă inoportună, primejdioasă și culpabilă.

Inoportună :—pentru că Țara nu cere libertăți noi, ci reclamă a fi lăsată să se bucure de libertățile înscrise în Constituțiunea de la 1866, bucuria ce nu o au : — licența nu este libertatea; de oare ce n'are nimeni dreptul d'a zice că o lege este urită mai 'nainte d'a o fi aplicat cu o-nestitate : — violarea nu va să zică aplicare.

Primejdioasă :—pentru că revizuirea nu este dorită de Țară, ci e numai voința d-lui I. Brătianu, iar aceasta făcută n'ar oferi nici-o garanție de durată ; pentru că, în cât privește legea electorală, în loc de a pune cu franchețe principiul sufragiului universal, — dupe cum face d. Rosetti, — d. I. Brătianu adaugă aproape la același scop cu sistemul său de trei colegii, care nu visează de cât a adormi conștiințele slabe ; pentru că legea d-lui Ion Brătianu nu tinde de loc a moralisa alegerile. ci din contra, a le face încă mai dependente de guvern, și a ineca colegiul ăntău, singurul în care mijloacele sale de corupțiune, — cu tot răul ce i l'au făcut deja—mai întimpină o rezistență iritantă ; pentru că, în scopul de a-și mări numărul aderenților, mai sporește încă numărul chiar așa destul de mare al deputaților și al senatorilor, (1) gratifică pe acești din urmă cu o indemnitate, și încarcă ast-fel budgetul cu o sumă anuală de aproape un milion 500 mii franci ;

(1) Cu legea actuală în vigoare România are, pentru o populațiune de aproape 5 milioane suflete, 72 senatori, (adică 1 la 69,444 locuitori) și 160 deputați (adică 1 la 31,250 locuitori.) Dupe Grecia,

Culpabilă, —in fine, —pentru că Constituțiunea din 1866, pe care voesc să o revisuiască, este pactul fundamental al Țării, pact la care au consimțit toate partitele, și căci opera pe care pretinde d. I. Brătianu să-i o substituie, in de afară de toate partitele opozițiunii, nu are să fie nici-odată de-cât scamatoriă.

Va putea Primul-ministru să doteze națiunea cu o Constituție, dar acest nou născut al faimoasei „*colectivități*“ - nu va fi nici-odată Constituțiunea României.

Dar, in cele din urmă, ce-i pasă? Ceea ce-i trebuie este puterea, puterea cu ori-ce preț. Pentru ca s'o conserve. d. Ion Brătianu „*a îndurat de toate*,” pentru ca să se măntină într'ensă voește dumnealui revisuirea; pentru ca să se eternizeze

care compează un număr extraordinar de deputați, dar care s'ar putea justifica prin absența unui Senat, România este țara din Europa care, dupe proporțunea populațiunii sale, are mai mulți senatori și deputați într'adevăr:

Belgia	compează 1 senator la	83,888 loc	și 1 deputat la	41,936 loc.
Olanda	” 1 ”	114,117	” și 1 ”	” ” 47,216 ”
Francia	” 1 ”	123,019	” și 1 ”	” ” 67,101 ”
Italia	” 1 ”	81,248	” și 1 ”	” ” 55,938 ”
Marea Brit.	” 1 pair la	70,493	” și 1 ”	” ” 53,566 ”
Prusia	” 1 —	—	” și 1 ”	” ” 62,933 ”
Austro-Ungaria	— —	—	” 1 ”	” ” 106,905 ”

Dacă trecem și in Lumea-Nouă vedem că Statele-Unite compează 1 senator la 659,606 locuitori și un deputat la 171,756.

Din tabloul acesta rezultă că, din toate țările cari au o Cameră și un Senat, numai România compează mai mulți deputați și senatori. Ceea ce ar putea să justifice la noi acest exces de reprezentanți ar fi dezvoltarea cu turei noastre intelectuale. Dar cine nu scie oare că dezvoltarea aceasta la-a mult de dorit, ast-fel că d'abia a decea parte a țerei scie să citească și să scrie.

E dar invederat că noua lege, care ar mai mări încă numărul deputaților și al senatorilor, n'ar avea alt efect pentru d. Ion Brătianu, stăpânul absolut al țerei și al alegerilor, de cât de a-i spori numărul instrumentelor ce are. Intr'adevăr, cu cât mai mare va fi numărul reprezentanților, cu atâta mai mare va fi acela al oamenilor ce-i vor datori situație și avere, și pe al căror concurs va putea să compeze

intr'insa se preface dumnealui că abjură credințele dintr'o viață întreagă ; că intră în curentul de idei conservatoare, ce-l presupune la favorul actualmente al cabinetelor Europene, și iarăși de aceea a strigat dumnealui de la tribună, vorbind de sineși și de amicii săi : „*Noi suntem astăzi Conservatorii.*“

Omnia serviliter pro dominatione. (Puterea plătită cu servilismul.)

Toate acestea vin prea târziu !

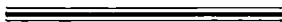
Sunt unele evoluțiuni audacioase ce le poate cineva incerca in tinerețe—și chiar așa tot lasă acela într'însele o parte din demnitatea sa; — dar pe cari nu le mai riscă, fără a provoca surisul, când zăpada anilor ne-au albit capetele.

Până ieri se mai putea zice : poate?... că atracțiile puterii să fie așa de in stare d'a goni scrupurile de conștiință !—dar astăzi, încă odată, e prea târziu ! Dacă—ferească Dumnezeu—s'ar găsi oameni cari, bucurându-se de independența lor deplină, ar consimți să'i redea d-lui Ion Brătianu, —responsabilul de **neorânduile, de asasinat și de procese scandaloase**—o virginitate politică cu prețul propriei lor considerațiuni, ar trebui să-i plângem ; am fi noi chiar de plâns !

Sirmană țară ! nici odată de când existi tu, n'ai fost mai tare amenințată in independența ta, in repausul tău, in rădicarea ta morală intelectuală și materială. Nici-odată, din timpii odioși ai tiraniei, o societate civilizată n'a fost mai nedemn tăvălită de către guvernul său, ca aceea a ta ; și daca nici-odată îndrăsneala nu s'a arătat mai îngăduitoare, asemenea nici-odată incuriă nici s'fruntare nu 'ți au călcat in picioare, cu mai multă

siguranță și mai despotice, drepturile și libertățile tale Nici-odată, în fine, reprezentațiunea națională n'a dat Țării mărturii mai copleșitoare și mai revoltante de înjosire—spre a nu zice de atrofie,— a simțului moral !

Cine oare te va reinălța, pământ glorios al lui Radu Negru, al lui Mircea 1-iu, al lui Ștefan-cel-mare, al lui Mihaiu-Viteazul !... Cine ? Poate că mâna lui Dumnezeu, dacă în inima filor tăi o-nești se va deștepta, în fine, iubirea numelui său, ura a totor crimelor, curagiul totor sacrificielor.

Prețul unui exemplar 50 bani.

